МАЙН НЭГЭН МАНДАХА БОЛТОГОЙ!

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР НЭГЭДЭГТЫН!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ
ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 90 (4982) | 1946 он, мэйн 1, среда | Сэн 20 мүнгэн

Ленинэй туг доро, Сталинай ударидалгаар ябажа, советскэ Эхэ оронойнгоо шэнэ бадаралга тээшэ, манай орон дотор коммунизмын бүрин илаха тээшэ урагшаа дабшая!

(ВКП(б)-гэй ЦК-гэй уряалнуудhaa)

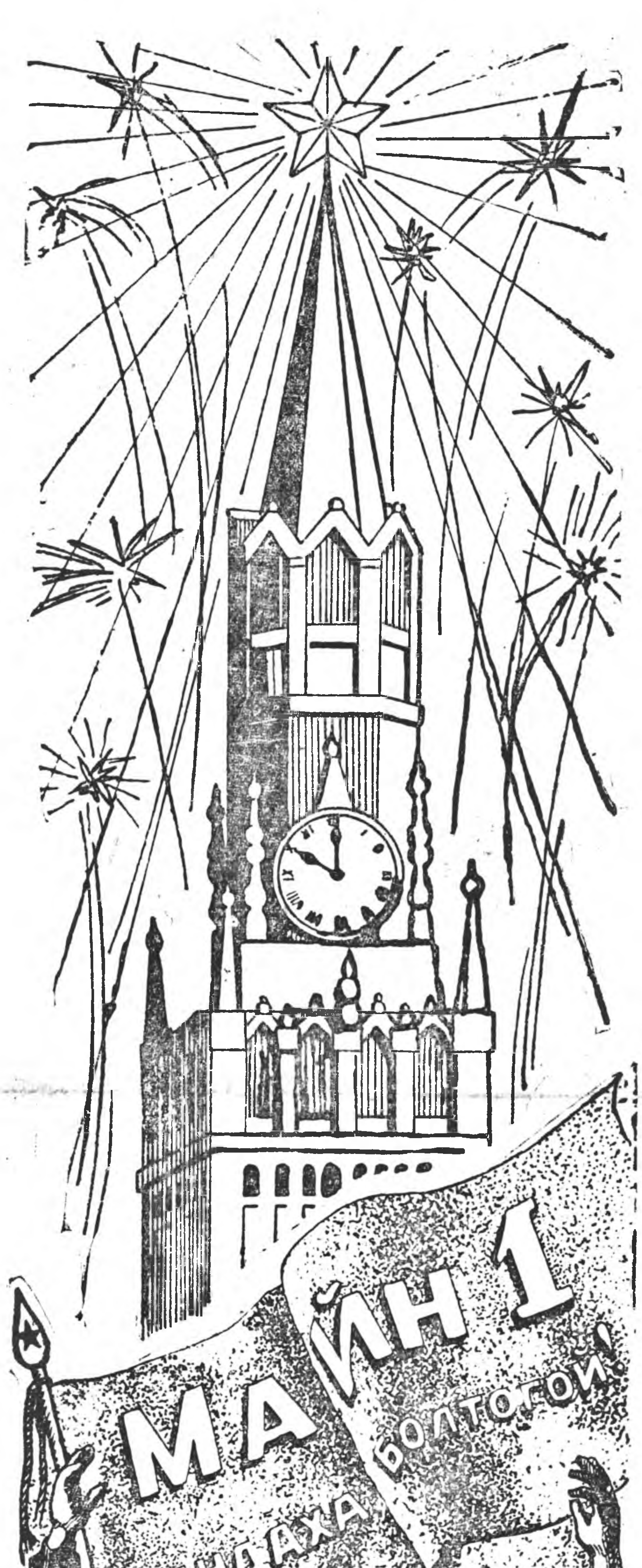

Ажалшадай агууехэ һайндэр

...удэр манай баатар советскэ ...ай ба дэлхэйн түрүү хүн түрэлтэ... агуухэ һайндэр мүн.

...лөөтэ советскэ арад Майн нэгэнние ...шье үргэнөөр үнгэргэдэгынь мэдээ... Дайн сэрэгэй урда тээ Майн нэгэн ...а дэлхэйн наран болохо Советскэ ...ой олон миллион арад зоной ажалай ...тын ба гайхамшагта бадаралтын удэр ...нинь толол.

...айн сэрэтэй Урда тээхи жэлнүүдтэ ...тскэ орондо түгэс ехэ илалтанууд ...гдажа, манай гүрэн тон томо со... ...истическэ держава болоо һэн. Оро... ...ай ажаүйлэдбэри, хүдөө ажал ба ... соёл тэрэлтэмэ һайхан хүгжэлтые ...онинь элн. Энэ бүхы амжалтануул ...уухэ Сталинска табанжэлнүүдэй ...үн мүн болоно.

...айсан болбол хоротой, шэрүүн ба хү... ...й байhан юм. Тэрээнтэй тэмсэхэ ...ал хүндэ, бага бэшэ хэрэг байгаа. ...ибээ бүхы советскэ арад, тэрэнэй ...тэ Улаан Арми хадаа Ленин-Ста... ...ай партиин, советскэ правительствын ...радуудай вождь агуухэ Сталинай ...лбэри хоро бүхы хүсэеэ элсүүлэн. ...уута дайсанние үндэhөөрынь үгы хэ... ...һэн—иимэ ехэ тэмсэлдэ нэгэн ...шэнгеэр ороhон юм.

...үрбэн жэл шахуу дайн сэрэг үргэл... ...ю. Советскэ арад—илагша арад ...эй зэбсэгтэ хүсэн—Улаан Арми ...еровскэ хэрзэгы хоротонние үнэhэн ...ыг болтор сохижо. толотомо түгэс ...тые туйлаба. Манай дайшалхы ту... ...ние хэтэ мүнхэдөө оршохо алдар со... ...гэрэлтүүлhэн энэ илалтын нэгэ... ...лйнь ой 9 хоноод болохонь.

...айсанние баруун тээ илаhанайнгаа ...үүээр Улаан Арми баhал тиимэ гай... ...шагта илалтые зүүн зүгтэ бадаруул... ...ь японско булимтаралшадые түргэнээр ...ша диилэhэн байна. Баруун тээшье, ...ун тээшье соведүүдэй Улаан тугуул— ...алтын тугуул һүр жабхалантайгаар ...ан, манай яларма илалтануудые ... бэхеэр гэрилэлэн байна.

...оветскэ арад болбол өөрынгөө агуу... ...илалтаар дэлхэйн түрүү хүн түрэл... ...ай эрхэ сүлөө, амгалан тайбан б... ...ба демократиие хамгаалаа. Иимэhээ ...н түрэлтэнэй түүхэдэ анха түрүүшын... ...бии болоhон советскэ оронной хүнгэтэ ...рнь, алтан солонь, ээлhэн hүүрынь ...эээ хэзээнэйхиhээ ехэ, тодо ба гай... ...шагта болоо.

...анай агуухэ Эхэ орон болохо—Со... ...ээ Социалистическэ Республиканууд... хай Союз мандаха болтогой!»—гэжэ ВКП(б)-гэй ЦК-гэй Майн 1-дэ зорюулагдаhан уряалнууд соо уелэгдэнэ. Өөрынгөө Эхэ ороноор Советскэ арад омгорхохо ёhоороо омгорхоно.

Мүнөө манай түрэн түрэ тайбан сагай амгалан байгуулалтада шэлжэн оронхой. Энэ байгуулалтын дүлэтэ ошонууд эроноймнай ажахын, эрдэм соелой бүхы һалбаринуудта дэлгэрбэ. Советскэ арадай хүсэтэ гар Эхэ оронойнгоо бүхы ажалые һэргээн бодхоохо ба саашань хүгжөөхэ—иимэ ехэ зохёон байгуулалтын хүдэлмэрие эхилбэ.

СССР-эй Верховно Соведэй сессеэр баталагдаhан агуухэ Сталинска табанжэлэй түсэб болбол түрэл ороноймнай түхэл шарайе танигдашагүйгөөр хубилгажа, дэлхэйн түүхэдэ үзэгдөөгүй ехэ амжалтануудые асархань лабтай. Энэ табанжэл соо манай ажаүйлэдбэри, хүдөө ажал, эрдэм соел ба арадай ажа амидарал тон ехээр хүгжэнэ. Энэ хадаа Эхэ ороной шэнэ бадаралтые туйлажа, тэрэнэй хүсэн шадалые үзэгдөөгүйгөөр бадаруулха бүхы арга-боломжонуудые үгэхэ ба ороноймнай туйлаhан түүхэтэ илалтануудые батадхаха байна.

Сталинска табанжэлээр хараалагдаhан ехэ ехэ хүдэлмэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ советскэ арад бүри зоримгойгоор, бүри эршэтэйгээр, бүри ехэ этигэлтэйгээр оробо. Шэнэ амжалтануудые туйлахын түлөө тэмсэл нютаг бүхэндэ, хаа-хаанагүй дэлгэржэ байна. Манай республикын түрүү предприятинууд, колхозууд ба МТС-үүд мүрысөөндэ үргэнөөр оролсожо, үдэрэйнгөө, һарынгаа ба кварталайнгаа түсэбүүдые бэелүүлхэ талаар һайн һайн жэшээнүүдые харуулжа эхилээ. Эрхим стахановецууд үдэрhөө үдэртэ олошоржо байна.

Дутуу дунданuудаа ябууд дундаа үсэдхэжэ, Сталинска табанжэлэй түсэбөөр табигдаhан шэнэ ба харюусалгатай зорилгонуудые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө хамаг хүсэеэ хандуулжа ябадал манай арюун уялга мүн гэжэ Майн 1-эй һайндэрөөр дашарамдуулан бүхы арад дахин дахин батална.

Ленинэй туг доро, Сталинай ударидалгаар ябажа, советскэ Эхэ оронойнгоо шэнэ бадаралта тээшэ, манай орон дотор коммунизмын бүрин илаха тээшэ урагшаа дабшая!

Арадуудай агуухэ һайндэр—Майн 1 мандаха болтогой!

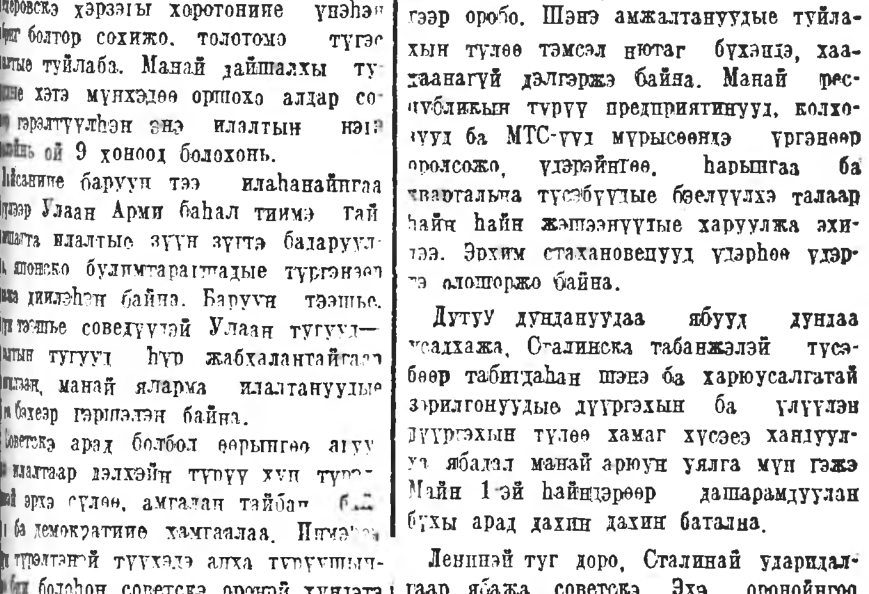

Майн нэгэндэ манай бэлэгүүд

Шэнэ завод

Дайнай хатуу жэлнүүд соо баригдажа эхилhэн Селендумын мотоpo-заhабарилгын завод үглөөдэр ашаглалгада угтахань. Энэ завод хадаа 4-дэхи Сталинска табанжэлэй түрүүшын жэлэй эхиндэ ашаглалгада орожо, Эхэ орондоо үргэhэн бурят-монгол арадай томохон ехэ бэлэг болобо.

Трактор, комбайн ба бусад машинануудай моторнуудые шэнэдхэн заhаха хүсэтэ ба түгэс түхеэрэлгэтэй заводтой болоо гээшэбди.

Л. КОНОВАЛОВ, заводой директор.

Түсэбөө дүүргээбди

Манай бригада үнгэрөөшэ жэлнүүдтэшье муу бэшээр хүдэлэгшэ һэн. Теэд мүнөө жэлые шэнэ рекордоор тэмдэглэхэ гэжэ эрид шиидээбди. Тракторна паркые тон бүтээсэтэйгээр хэрэглэхые Эхэ ороймнай эрижэ байна гэжэ ойлгоод, бидэнэр энэ сезониие илангаяа харюусалгатайгаар угтажа орообди. Газарай гэдэхэhээ хойшо үдэр һүнигүй хүдэлжэ, мүнөө манай бригада 113 гектар газарые эльдүүрилээд байна. Хабарай хүдэлмэринүүдэй түсэбые 110 процент дүүргээд, майнгаа һайндэрые угтажа ерээбди.

Цырен ДАМБАЕВ, Ехэ-Кударын МТС-эй тракторна бригадын бригадир.

Минии бэлэг

Энэ удэрые эрхим бэлэгтэйгээр угтахын түлөө хүдэлөөн бүри үбэлhөө хойшо эхилээ һэн. Би тиихэдэ 300—400 процент дүүргэжэ байhан аад, нормоёо үшөө ехээр үлүүлэн дүүргэжэ байха гэhэн уялга абаhан байгааб.

Тиигэжэ байтар Верховно Соведэй сесси боложо, шэнэ табан жэлэй түсэб баталагдаа. Хүн бүхэнэй бүтээсэтэй шангаар ажаллаха гээшэ арюун уялга мүн гэжэ ойлгоод байхадаа, яаба-хээбэшье рекорд туйлаха гэжэ шиидээб. Тиин апрелиин 7-ой үдэрэй нормые 1975 процент дүүргэhэн байнаб. Хойшодоо ходо 500—600 процент үгэжэ, апрельдэ 7 һара соо хэхэ юумэеэ хэбээб.

Ал. СМИРНОВ, Улан-Удын вагоно-заhабарилгын пунктын түмэршэ дархан.

Бурят-Монголой истори бэшэжэ байнабди

Бидэнэр историгууд, ВКП(б)-гэй Обкомой бюроһой даалгабаряар «БМАССР-эй истори» гэжэ ехэ ном бэшэжэ эхилээбди. Энэ номые манай республикын 25 жэлэй ойдо зорюулжа, 1947 оной хабар дүүргэхэ уялгатайбди.

Намда даалгагдаhан табан бүлэгэй нэгыень мүнөөдэр болтор бэшэжэ дүүргэбэб. Гадна «Бурят-Монгол Октябрьска Социалистическэ революциин үедэ» гэhэн номоо хэблэжэ гаргахаар бэлэдхээб. Энэ ном дайнай жэлнүүдтэ бэшэгдэжэ, Эсэгэ ороноо эрэлхэг баатараар хамгаалагшадта зорюулбаб.

П. ХАПТАЕВ, историческа наукануудай кандидат.

Манай шэнэ зүжэг

Манай Бурят-Монголой Гүрэнэй Ленинэй Ордента хүгжэмтэ драмын театрын коллектив агуухэ пролетарска уран зохёолшо А. М. Горькиин зохёоhон «Егор Булычев ба бусад» гэhэн пьесэ харуулжа, майн нэгэнэй һайндэрые угтаба. Энэ хадаа революциин эхилжэ байха үеын байдалые харуулhан гүн гүнзэгы удхатай зүжэг юм.

«Егор Булычевые» бурят-монгол хэлэн дээрэ харуулhан ябадал манай творческо коллективтэ һайн һургуули болоhоо гадна, манай театрын ехэхэн амжалтын шэнэ хуудаhан болоно.

Ц. ШАГЖИН, БМАССР-эй Гүрэнэй Ленинэй Ордента хүгжэмтэ драмын театрын артист.

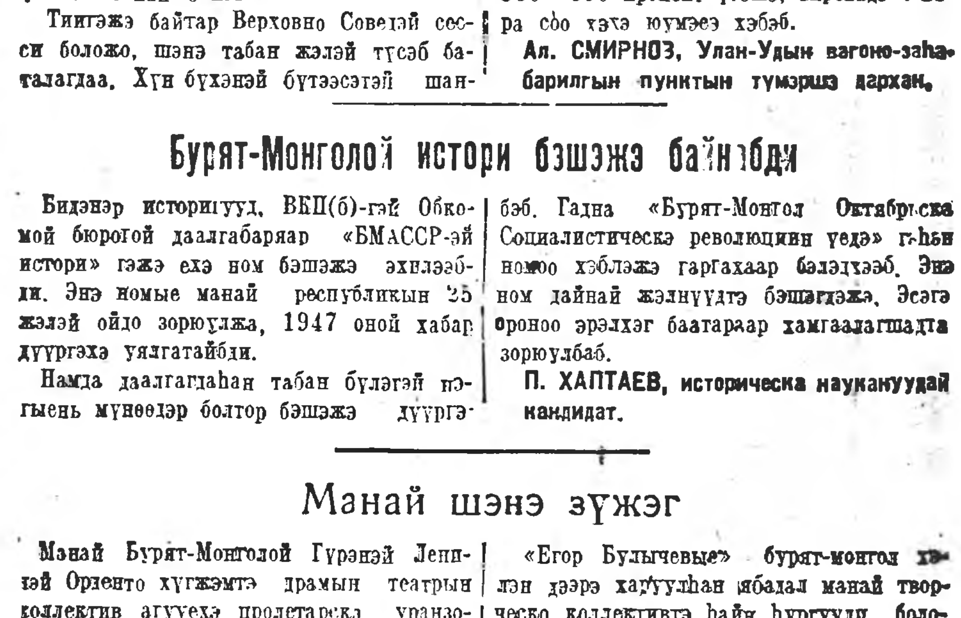

Майн 1

ТҮРЭЛ ОРОНОЙМНАЙ ТУХЭЛ ШАРАЙ

Сүлөөтэ республикануудай холбооё
Мүнхэлэн батадхаал агуухэ Русь.
Мандаг лэ зоной зоригоор тогтоогдоһон
Манай хүсэн түгэс Советскэ Союз.
Арадуудай ахадуугэй нандаамтай тулгуури
Арюун түрэл Ороомнай алдаршыш!
Арадай алтан туг, Советскэ нангин туг,
Илалтаһаа илалтада хүтэлыш!

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Гимнын энэ гайхамшагта хурса үгэнүүдээр, ёһолото һайхан аялгаар үнэтэ эрдэни—Москвамнай үглөөнэй наранай алтан шаргал туяае угтадаг.

Москва! Эхэ оронаймнай зүрхэн. Советскэ хүнэй һанаха байха баялигынь, олдохоёо шухаг һүлдэнь. Эндэ манай эсэгэ орон үлгыһөөн гаража тэнжээ бэлэй. Ород зон Москвае тойрон анха тогтожо, бэеэ тойруулан бусад арадуудые нэгэдүүлээ һэн. Эндэ Пушкин түрэжэ, ородой соёл болбосоролой мүнхэ гэрэл болоо юм. Эндэ Ленин мүнхэ орошожо, урин мэргэн ухаагаараа урагшань замымнай наратуулаа. Эндэ Сталин ажаһуужа, Эхэ оронимнай энхэ жаргалай орой өөдэ хүтэлнэ.

Кремль! Москвагаймнай зүрхэн. Советскэ арадай уураг тархинь, ухаан бодолынь, Сэсэн мэргэн оюун бэлигынь, сэдьхэлээр уужам сэхэ зангынь. Бүхы юумые дабажа гарадаг большевик зоригынь, бузар дайсалаа бута бүлижэ гарадаг булад хүсэниинь. Номгон тэнюун голой тунгалагта нюрган шэнгеэр хаялатан үзэгдэдэг шулуун араата хананууд, «тэнгэридэ хүрэмэ тэбхэр сагаан ордонууд» үндэр үндэр самсаалта багананууд, тэрээн дээрэ алтан эрдэни малгай шэнги табан хушуута одонууд—эдэ бүгэдые хүн бүхэн мэдэнэ. Москвае үзөөшьегүй хүн мэдэнэ, сэдьхэлээрээ ойлгоно. Тэндэхи ехэ часын ябасые радиогоор шагнахадаа, тэрээнийе эли тодоор урдаа үзэдэг. Спасска башниин мүнгэн үүдэнһээ хүл сагаан хүринүүдээрээ тоборуулан Советскэ Союзай алдарта маршалнуудай гаража, майн 1-нэй парад хүлеэн амаршалхыень киногоор харахадаа зүрхөө уяран, омог жаргалаар дүүрэдэг. Хилэн улаан хүрьһэн дээрэ булад үндэһэнһөө мүндэлэн һалбарһан заншан мододой шэнжэтэй Кремлиин эртэнэй Одонууд манай алас холын арюун замые үдэр һүни илагдагүй гэрэлээр туяатуулна.

Улаан Талмай! Мүнсэгэр улаан шүрэнүүдые мүлин тэгшэлжэ, эрдэниин шулуугаар хүбөөлэн хяазалһан энэ талмай—манай дайшалхы алдар солын нангин юрөөлтэ газар мүн. Мүнхэ Ленинэй мавзолей бүхы дэлхэйн болбосоронгы хүн зоной үдэрэй һанаан, һүниин зүүдэн болоод орошоно. 1941 оной һүртэй аюултай намар манай багша, манай полководец Иосиф Сталин энэ мавзолейн гранит табсан дээрэһээ баатар Улаан Армидаа мүнхын аршаан хүртөөжэ, илалтын ехэ замда юрөөгөө һэн: «Энэ дайнда ябаһан таанадые манай агууехэ үбгэ эсэгэнэрэй—Александр Невский, Димитрий Донской, Кузьма Минин, Димитрий Пожарский, Александр Суворов, Михаил Кутузовай эрэлхэг гайхамшаг жэшээнүүд сог зали түрүүлжэ зоригжуулаг лэ! Агуухэ Ленинэй илагдашагүй туг таанарые бүрхөөг лэ!...»

Үбгэ эсэгэнэрэйнгээ эрэлхэг зоригоор нэбтэрһэн, агуухэ Ленин—Сталинай нангин юрөөлтэ тугые дээрэ үргэһэн советскэ арадай солото баатарнууд баруун тээ Берлин хүртэр, зүүн тээ Номгон ехэ далайн эрьеһээ холо саана хүртэр илалтын соло татуулба.

Эхэ оронаймнай энхэ амгалан саг ингэжэ, алдарта илалтын алтан параар мандан ерэбэ.

...Тиигэжэ Советскэ Союзай зүг хизаар бүхэнһөө илагша арадай эрхим һунгамалнууд Москва тээшээ мордобо.

Закарпатска Украиныш уула хадын погоон хормойһоо Номгон далайн сэнхир уһан соохи Курильска арануудһаа хүртэл, Мүльһэтэ далайн саһан шуурганта ольтирогуудһаа, Хитад, Афганистан, Иран ба Турциин хилэ хүртэр тэнийһэн үргэн ууцам үрэжэлтэ оронной асари хүсэтэ арад зоной депутадууд Спасска башниин мүнгэн үүдээр орожо, Кремлиин ордон дотор суглараад, илалтаяа батадхахын үргэн ехэ түлэблөө зохёобо.

Цэдэн ГАЛСАНОВ,
орденто поэт

Эсэгэ Сталинай дайшалхы юрөөл үнэн хэрэг дээрэ бэелжэ, Эхэ оронаймнай слабшадаа сэсэглэн һалбархын айхабтар ехэ түсэб Сталинай сэсэмэргэн ухаанһаа үнгын һолонгоор дуугаагтан алтарба....

Эхэ оронаймнай байгаалиин баялигууд тоо томшогүй ехэ. Советскэ Союз болоһо бүридэһэн шуһа мяханай холбоотой арбан зургаан республика бүхэнэй түхэл шарай, түлэб шэнжэнь өөрын онцоотой байдаг юм.

Тэгшэ эрхэтэ арбан зургаан эгэшэдүүнэрэй эгээл ехэнь—Российска Советскэ Федеративна Социалистическэ Республика мүн. Агуухэ ород арад, эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэлдэ тэрээнэй харуулһан ами бэеэ хайрлалгагүй эрэлхэг зориг, тэрээнэй гайхамшагта баатар заншалнууд Советскэ Союзай бүхы арадуудта үльгэр жэшээ болоһо үгэнэ.

РСФСР гээшэ зуун миллионһоо үлүү зонтой айхабтар ехэ орон байна. Эндэ Советскэ Союзай гол ехэ баялигууд бии: ой модоной 95 процент, шулуун нүүрһэ ба торфын 90 процентһээ дээшэнь, түмэрэй рудагай 85 процентһээ үлүүнь, бүхы нефтиин хахадһаа ехэнхинь байха юм. РСФСР дотор манай ороной индустриин гол һуурнь байдаг гээшэ. Эндэ олонхи автомобиль, трактор, самолёт, станок ба бусад машина зэбсэгүүд бүтээгдэдэг. Эндэ бүхы тарянай тон ехэнхинь таригдадаг юм.

Украина болбол шулуун нүүрһэ, металл, марганец, таряа, сахар үгэдэг республика мүн. Эсэгэ ороноо хамгаалхын Агуухэ дайнай урда тээ эндэ бүхы шулуун нүүрһэнэй хахадынь малтагдадаг байгаа. Эндэхи доменно печьнүүдтэ бүхы шэрэмэй гурбанайнь хоёр хайлуулагдадаг, сахарай заводуудта бүхы сахарна свеклын дүрбэнэй гурбаниинь болбосоруулагдадаг һэн. Газарайнь хэмжээ тиимэшье ехэ бэшэ—600 мянган дүрбэлжэн километр гэһэйш. Баруун Европын томохон гүрэн болохо Франциһаа ехэ байнабшуу.

Белорусси халаа ой модоной, торфын, улһанай, хартаабхын, хүнгэн ажаүйлэдбэриин орон гэгдэдэг. Тиихэдэ Азербайджан гээшэ нефть ба хлопок болоно. Грузиие халуун ороной ургамалнуудай, марганецын, арза хурзын, зятай гоё амаралтын газарнуудай орон гэхэдэ болоно. Армени зэд, зайн гал, химическэ зүйлнүүд элбэг. Узбекистан гэхэдэ—хлопок, торгон, рис, фрукт гэжэ ойлгохо ушартай. Туркмени—нефть, сульфат, хлопок, шухаг металлнууд, халын ажаүйлэдбэри. Казахстан—шулуун нүүрһэнэй айхабтар ехэ уурхай, үнгын металлнууд, нефть, таряан, рис, мяхан бии. Киргизи гээшэ таряан ба малажалай, техническэ культуранудтай орон юм байна. Карело-Финскэ ССР-тэ модон, саарһан, барилгын материалнууд элбэг. Молдави—хүтөө ажалай ба ой модоной орон гээшэ. Латви халаа торф, модон, саарһан, барилгын материалнуудаар баян.

Советскэ республика бүхэндэ городууд, ажаүйлэдбэриин газарнууд, арадай ажахы ба болбосорол үдэр бүхэндэ һалбаран ургажа байна. Эдэ бүхы баялигууд болбол СССР-эй арадуудай зол жаргалта зорюулагдаһан нэгэн зүг тээшэ сүм шэглүүлэгдэнхэй.

Харшан хара һүйдхэлшэ немецүүдэй һандаргаһаниинь ехэ. Гэбэшье советскэ арад шэнэ зали нэмэжэ, СССР-эй Верховно Соведэй баталан абаһан шэнэ табанжэлэй түсэбые бэелүүлхээр хамсыгаа шуужа оробо.

Сталинска шэнэ табанжэлэй тоо харааннууд зохёохы һайхан сүлөөтэ ажалай гайхамшагта ехэ аянгын дуугаар зэдэлнэ. Эдэ тоонууд болбол бүхы дэлхэйе суурятуулһан советскэ баатар арадай үгэ, өөрынгөө эршэ хүсэндэ батадаа найдаһан, үглөөдэрэйнгөө гэрэлтэ байдалда хэтэдээ этигэһэн арадай зүүн гээшэ. Шэрэм түмэр хоёрые хайлуулжа, булад шэрээн шудхадаг шэнги, эдэ тоонууд хаһаа манай һанал бодолые доторойнмай арга-боломжотой холбон шэрээжэ, ажалай бодото илалта болгон шудхаха байна.

Шэнэ табанжэл соо юунэй түлөө тэмсэхэ байһанаа һайтар мэдэжэ абая, мартангүйгөөр һанажа ябая. Жэл соо:

19.5 миллион тонно шэрэмэй түлөө,
25.4 миллион тонно буладай түлөө,
250 миллион тонно шулуун нүүрһэнэй түлөө,
35,4 миллион тонно нефтиин түлөө,
82 миллиард киловатт-час электроэнергиин түлөө,
500 мянган автомобилиин түлөө,
112 мянган тракторай түлөө,
127 миллион тонно тарянай түлөө,
26 миллион тонно сахарай свеклын түлөө,
4986 миллион метр бүд эдэй түлөө,
115 мянган вагон ашаа сүүдхэ бүхэндэ тээхын түлөө.

Эдэ тоонуудые хараад үзэхэдэ угаа ехэ удхашанартай байна. Эдэ тоонуудай бэелүүлэгдээд байхада манай орон дайнай урда тээхи хэмжээе холо үлүүлхэ заргатай. Шэнэ шэнэ гоё һайхан городууд болохо, оныһото машина ба станогууд манай ажалай бүтээсые хэмжээлшэгүй ехэ болгохо—иигэжэ эдэ тоонууд биляндэ баталан хөөрэжэ үгэнэ. Шэрэм харгын шэнжэм утаһан оронаймнай тоню заха сүл газарнуудта хүрэхэ, дэлхэй дээрэ эгээл түргэнөөр ниидэдэг шуумар шуран самолёдууд огторгойдо дэгдэн гараха—энээн тухай эдэ тоонууд биляндэ домоглон зугаалажа үгэнэ. Манай энхэ амгалан эршэтэ түргэн ажалые хёрхоор үмөөрэн байгааша—Эхэ оронаймнай эрэлхэг хамгаалагшад тон нарин, тон мэргэн бүү зэбсэгтэй болоһой гэжэ эдэ тоонууд биляндэ юрөөн хэлэжэ үгэнэ.

Тиимэ халань советскэ хүнүүд тэрэ тоонуудай түлөө, шэрэм буладай түлөө, шулуун нүүрһэнэй түлөө, автомашина, алтан тарянай түлөө, электроэнерги, эрдэни шулуунай түлөө тэмсэхэ, илмаха байна. Эдэ халаа манай арадай ажахын араг бэень, шуһа мяханиинь гээшэ, Советскэ Гүрэнэй мнай экономическа хүсэн шадалай һууриин һуури, үндэһэнэй үндэһэн гээшэ.

Шэнэ табанжэл соо манай арадай материальна тэнюун байдал пилээдгүй һайжарха юм. Элбэг дэлбэг эдеэ хоолой зүйл, үргэн хэрэглэлэй үнэр баян эд, товар бии болохо—энээн тухай тэдэ тоонууд сэдьхэлтэй хөөрөө хэнэ. Соёл культурын сог гуламта улам хурсаар ялархэ, эрдэм ухаан, искусство зохёол улам гүнзэгы удхатай болохо—энээниие тэдэ тоонууд тодоор зурагдан харуулна.

Тиимэ халань агуухэ арбан зургаан эгэшэдүүнэрэй олон миллион ажалшаднууд Сталинска табанжэлэй түсэбөөр хараалагдаһан бүхы юумые бүтээхэ, байгуулха, үйлэдбэрилхэ байна.

Сталин багшын нэрээр, Сталин рожиин хүтэлбэреэр советскэ арад энэ ехэ зорилгоо лаб гүйсэдхэхэ байха.

Ажалай дуун

Хоца НАМСАРАЕВ

Табан хушуун малаа үдхэел.
Тарган тобир ондо оруулаял,
Тарган тоһон, эсээгээ буйлуулаял,
Табан торхоор дүүрэн хуряаял.
Ажал хүдэлмэреэ амжан хэел,
Арга шадалаа гарган ороел.
Алтан далай таряагаа хадаял,
Амбаар хобтоёо халяан абаял.
Үлшэр ногоон үбһөө сабшаял,
Үлтэй хоолтой һайхаар тармаял,
Үй түмэн бухал табиял.
Үндэр бүдүүн һүри сомоёл.
Ажалшан малшын хүшэн ехэл,
Алдартай түрүү хүнүүд ургаал.
Абарга шэрүүн гарынь хүндэл,
Аотай халуун зоригоор илахал.

Дайлаадан байһан дайсанаа даража
Дайдын нюурһаа түргэн хамаһан
Дайша баатар армидаа түһалаял,
Далайһаа гүнзэгы баяр хүргэел.
Багша мэргэн Сталинай һургаал—
Бэта эгүүридын мүнхэ жаргал.
Баярай алтан тугай гэрэл—
Баян үнэр арадай хүсэн.
Жаргалай тулада жагсан алхаял,
Жабарта тэнгэрые доһьбоон дуулаял.
Жабхалан түгэлдэр байдалаа дурдаял,
Жама ёһын замаар зүдхэел.
Хүлэг һайхан моридоо заһаял,
Хүбшэтэ хатуу номсороо харбаял.
Хүнлэтэ үргэн хуримаа угтаял,
Хүхюу баатар армияа магтаял.

Арадай депутат

Энэ оной январиин һүүл багта Хоца Намсараев Бяхтын ба Кударын аймагуудаар ябажа һунгагшадтай уулзаһан байна. Хоца Намсараев, арадай дунда тон ехэ алдартай хүндэтэй ба арад зонтойгоо ухаан сэдьхэлээрээ ходоодоо нэгэн хамта байһан тула, тэрээниие депутат болгон һунгахадаа һунгагшад өөрынгөө дүтын хани эрхим инаг хүниие үнэхөөрөө олоһо һунгаһан байха юм.

Багашуул, залуушуул өөрынгөө ерээдүй депутадые баяртай согтой нюдөөр угтан хаража, харин наһатай болоһон хүнүүд дүтэлэн хажуудань ерэжэ, хүндэ ехэтэйгөөр гараа һарбайн золгоод, зэргэлэн һуужа инаг һанагдаха аха хүнтэйгөө хөөрэлдэн зугаалан байгаа бэлэй.

Кударын аймаг соо Алтай гэжэ эгээ холын сомон бии юм. Шэлые дабажа Алтайн нуга тээшэ уруудажа манай ябатар паар моритой хүнүүд урдаһаамнай гүйлдөөр дүтэлэн ерэжэ ябаһан юм. Һиилүүртэй гоё дүтаагтань халзан хонхонууд жэнгирнэ. Эдэнэр болбол Хоца Намсараевые угтажа ерэһэн хүнүүд тэжэ биднээр дары ойлгобобди. Сомсоветэй дэргэдэ Улаан тугууд ба лозунгнуудые бариһан олон хүнүүд өөрынгөө депутадай кандидадта баяр хүргэн байгаа һэн. Суглаанай һүүлдэ колхозниигуудай наада ба баяртай хүхюун эгэшэг дуунуудые шагнажа баясаһан байгаабди. Залуушуултай хамта сагаан тархитай болоһон үбгэдүүд хуушанайгаа бурят дуунуудые дуулажа үгөө һэн.

Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо [...] Намсараев «Эхын юрөөл» гэжэ өөрын шүлэг уншаһан байгаа. Поэдэй [...] байһан абяандань хүнэй сэдьхэл [...] гэмэ гүнзэгы нэгэн зүйл байһан [...] Бага гунигтайшаг зөөлэхэн хоолой [...] ингэжэ уншажа байгаа һэн.

Һайхан совет дайдаяа
Һанан һанан ябаарай,
Һаруул номхон сээжыем
Гэрэл баяр болгоорой,
Эжы абын эдирхэн,
Эрхэ баатар хүбүүмни!

Хоца Намсараевай ингэжэ ш[...] уншахада колхозниигуудай гай[...] анхаралтайгаар шагнажа байһаниие [...] түрүүшынхеэ хараһан байнаб. Ша[...] һуугшадай нюдэндэ баярай сог [...] һанаа сэдьхэлээ хүдэлгэһэнэй [...] дуулдажа байгаа. Үбгэд хүгшэд [...] нэйгөө нёлбоһо аршажа, һанаа [...] һуугаа һэн. Манай поэт өөрынгөө [...] тай ухаан сэдьхэлэй нэгэн холбо[...] байһаниинь тэндэ тон эли үзэгдэһэн.

Өөрынгөө арадай хүбүүн, а[...] большевистскэ партиин үнэн хү[...] арадай поэт, арадай депутат гэһэн үнэр хүндэтэ нэрэзэргэ болбол [...] Намсараев тушаа юрэ хэлэгдэһэн [...] бэшэ. Энэ болбол Хоца Намсараев тэрээниие өөрынгөө уран дууша [...] урдуулһан арад хоёрой хоорондын [...] сэдьхэлэй нийтэ нэгэдэлэй үрэн мүн.

Иннокентий [...]

СААШАНХИ ХҮГЖЭЛТЫН ТҮЛӨӨ

10 гаран жэлэй саала тээ ой тайга байһан газарта Бурят-Монголой гигант—паровозо-вагон заһабарилгын завод байгуулагдаа һэн. Энэ халаа хоёрдохи табанжэл соо байгуулагдаһан томо томо заводуудай нэгэн байһан юм.

Гурбадахи Сталинска табанжэлдэ хүгжэлтын саашанхи алхамуудые хэжэ, паровозо-вагонно завод болоһон байгаа.

Дайн сэрэгэй хатуу жэлнүүдтэ заводой үүргэнь бүри ехэ болоо һэн. Энэ үүргөө манай заводойхид һайнаар дүүргэһэн байна.

Дайн сэрэг илалтаар дүүрэә. Энхэ амгалан саг эхилээ. Манай бүхы илалтануудай нүхэр Сталинай ба большевистскэ партиин сэсэн мэргэн хүтэлбэри доро түйлагдаһан ба түйлагдахашье байна.

Минии хүтэлбэрилжэ байгаа паровозо бүтээлгын цехын коллективэйхид 1946 оной нэгэдэхи квартал соо «СО» гэжэ маркын паровозуудые үйлэдбэрилэн гаргаха—иимэ харюусалгатай, тон шухала зорилгые бэелүүлхэ үүргые хүлеэн абаһан юм. Манай цехын коллектив энэ хүндэтэ даалгабариие бэелүүлхын түлөө социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлжэ, бүхы хүсэлмэреэ жэшээтэ һайн болгохын түлөө тэмсэһэн байгаа. Тэрэнэй ашаар нэгэдэхи кварталай түсэб 100 про[цент] дүүргэгдэһэн байна. Эндэ, цехын [...] хүдэлмэришэдэй шадабари, дүршэл ба[...]хын арга-боломжо тодорхойгоор хару[улжа] даһан юм.

Апрель һара соо манай цех болбо[...] дахин ехэдхэгдэһэн түсэбые [...] дүүргэжэ уласхоорондын һайндэр—[Май]н 1-ые эрхим бэлэгтэйгээр угтаба. Эн[...] жалтануудые цехын коллектив [...] түйлааб гэхэдэ, түбхын түрүүнүүд ажа[...] бүтээсые дээшэлүүлжэ шадаһан дэ[...] түйлаа. Хэрбээ январьда ажалай [...] бараа 200 процент дүүргэдэг 200 [...] стахановецууд байһан һаа, апрель[...]да 300 гаран хүн болоо.

Хоёр нормын орондо 4 норме [...] дүүргэдэг стахановецууд нилээд [...] болонхой. Нүхэд Савелий Молодых, [...] тасия Живага ба бусад шэнэ [...] риингээ даалгабариие 400 процент[...] гэдэг эрхимүүд 100 гаран хүн бол[оо].

Манай цехын коллектив түйлаһа[н] жалтаяа улам саашатань ехэдхэж[э] табанжэлэй түсэбэй эрты һоор [...] дэлмэрилхэ байна гэжэ бүхы колле[ктив] вэйнгэ зүтһөө найдуулна.

Е. ПАВЛЕН[КО]
Паровозо-бүтээлгын цехын начальн[ик]

ЭМХИТЭЙ ХҮДЭЛМЭРИИН ҮРЭ

Манай зол жаргалта эдир залуушууд хэдэн олон һургуулинуудта һуралса эрдэм болбосорол, эрдэниин бэлиг олохын түлөө тэмсэнэд. Энэ халаа манай ороной газар нютаг бүхэндэ, хаа-хаанагүй үзэгдэнэ.

Улан-Удын 7-дохи эхин һургуулида (даагшань нүхэр Е. Вторушина) 500 үлүүтэй үхибүүд һуража ба хүмүүжүүлэгдэжэ байдаг.

Энэ һургуулиин багшанарай коллектив эдэ эдиршүүд—хүбүүд, басагадай саашадаа эрдэм ехэтэй, мэргэжэл һайнтай, культурна болбосон хүнүүд болоһо гараха ябадалдань эрхим һайн үнэтэ һуури табижа үгэхын түлөө ханалгатайгаар хүдэлмэрилжэ байха юм.

Урдань байһан дутуу дундануудаа усадхан, һуралсал-хүмүүжүүлгын шанарые эрид дээшэлүүлхэ талаар багшанарынь ехэхэн хүдэлмэринүүдые хэһэн юм. Хэшээлдэ эртэнһээ һайнаар бэлэдхэхэ, хэшээлые һонирхолтойгоор үнгэргэхэ, һурагшанарай гэртээ хүдэлмэрилхэ ябадалые онсо һайн болгохо асуудалнууд зүб зүйтэйгөөр табигданхай. Тиимэһээ һурагшанарай һуралганъ ехэ лэ һайжараа. Тэдэнэй юрэнхы болбосоролые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ бага бэшэ анхарал хандуулагдана. Һурагшад халаа хэшээлһээ гадуур ном дэбтэрые ехээр уншадаг болонхой. Энэнь класста үзэһэн зүйлнүүдтэй нягта холбоотойгоор ябуулагдана.

Тиигээд һурагшанар уншаһан ном дэбтэрэйнгээ удхые хөөрэжэ, хэр зэрэг ойлгоһоноо шалгуулдаг байна. Мүн уншаһан номойнь удха тухай һурагшан [ре]цензи бэшэхэ хүдэлмэридэ багшанар [һур]гуулдаг юм.

Заалгын методикые һайжаруулхын [тала]а зарим багшанарынь нээмэл хэ[шээл]нүүдые үнгэргэдэг байна. Хэшээл[һээ] гадуур ябуулагдадаг хүдэлмэринь то[д]хой түсэбтэй. Һурагшанарта һайн [...] консультаци үгэдэг, һонирхолтой га[зар]нуудаар экскурси эмхидхэгдэдэг [бай]на.

Эдэ хэмжээ ябуулгануудые бэелүү[лһэ]нэй ашаар үрөөр. номдоо муугаар һу[раг]шад огто байхагүй болонхой. 3-[дахи] четвертиин эсэстэ һуралгын талаар [...] дэнги һурагшад олон байһанаа, [...] нэгэшье тиимэ һурагша байхагүй ба[йна].

Һурагшанарай жаяг заршам [...] һайжараа. Һургуулиин дүримые [...] гэлгэ—бүгэдэ һурагшадай хатуу зан [...] болоо.

Энэ һургуулиин багшанарай кол[лек]тив пионерскэ организацинь бага [...] туһаламжа үзүүлнэ. Түс һургуул[иин] уран һайханай самодеятельностиин [кру]жок хүдэлмэрилдэг. Һурагшанарай т[...] хитэй суглаан саг сагта хэгдэжэ, [...]нэй дунда шухала хүдэлмэринүүд [...] лагдадаг байха юм.

Энэ һургуулиинхид өөһэдынгөө х[...] тэй зорилгые дүүргэхын түлөө [...] шадалаа гамнангүй хүдэлмэрилжэ [...] ралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин [...] нарые дээшэлүүлэн бага бэшэ ам[жал]тайгаар майн 1-эй һайндэрые угта[на].

Г. ДАНЗАН[...]

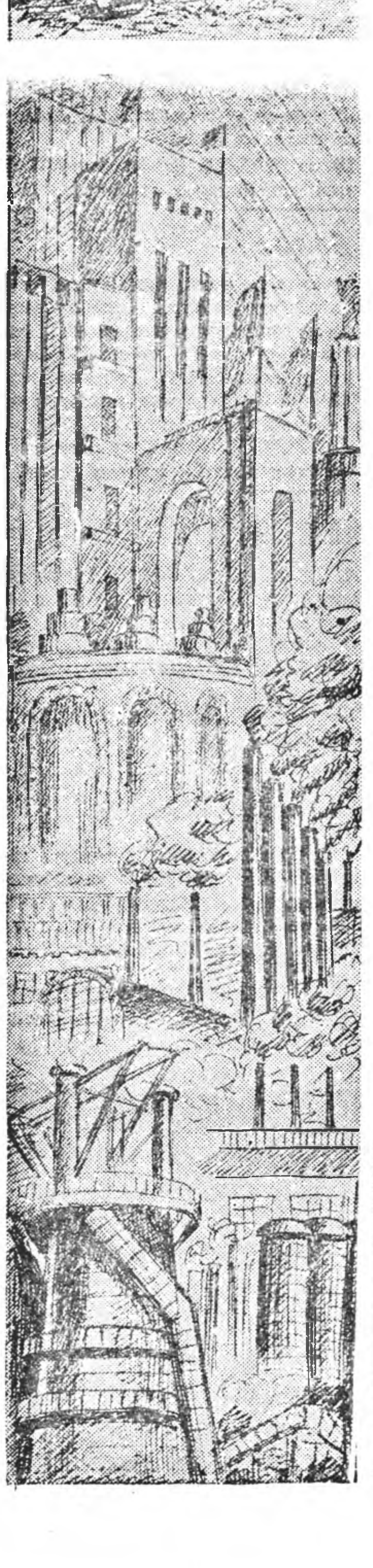

Майн 1

Онсо шадабаритай хүтэлбэрилэгшэ

...жэл соо артелиин хонишод ...шэдгүй баялиг мэргэжэлтэй бо... Лодомпилов гэгшэ Кяхтын «Улаан Табангут» колхозой хо...рна фермые даагшаар дэбжүү... байна. Тэрэнһээ хойшо нүхэр ...в гансал дуршэлтэй хонишон ...дадаг бэшэ, харин эрхим хү...лшэдэ тоологдодог болоо.

...Табангут» колхозой СТФ-гэй ...лэгшэдэй хонин һүрэгүүдые он...ар харууһалдаг мэргэжэл тухай ...Кяхтын аймагта бэшэ, харин бү...блика соо элитэ болоһон байха ...энэ фермые хүтэлбэрилэгшэ ...Лодомпилов гэгшэ мал харууһалха ...шадабаритай түрүү мастер гэжэ ...байна. Дээрэхи, фермын хү...шэдэй үлэмжэ һайн жэшээнь ...хээрын бэлшээринэ зүбөөр ...адуулгые түхэреэн жэл сос ...ангүй үнгэргэдэг юм. Тэрэ фер...гдажа үгтэһэн бэлшээри зунай, ...бар, намарай гэжэ түсгаар та...лай. Үбэлэй бэлшээридэ үлээгдэ...тогынь хала уулын эбэр пэмэрп байдаг. Тиимэтэ хонидые адуул...жатай зохид байдаг. Хагдаар ...бэлшээри халаа хонидые тобир ...үбэлжүүлхэ дүүрэн арга олго... Энэ бэлшээһэн хонид һогооборп... ...эдингүй үбэлжэһэн аад, бултэ... тарган байна.

Лодомпилов фермые даагшаар ...ыһанһаа хойшо бэлшээриин га... дулаан байрэ түхеэрэхын тү... оролдолго гаргажа, бухы хо... ...гаа таарамжатай зохид ха... болон гэрнүүдтэй болгоо ...бухы хонид үүлтэр үүлтэрээ... ...энэ амээрээ илгагдан, 4 бүлэг ...алагдаһан байна. Мүнөө хони... ...оо турэжэ эхилэнхэй. 627 хонинһоо 630 хурьга абаад, бүгэдыень элүүр энхэр тэнжээжэ байха юм.

Үбэлэй үедэ фермын бүхы хонид үбһэ тэжээл эдингүй үргэлжэ хээрын хагданда ябажа гараба. Тиин, нэгэшье толгой хонин тураа, хороогүй байха юм.

Нёдондоной худэлмэриин дүнгүүдээр энэ ферма баһал түрүү һуури эзэлээ һэн. 1945 ондо хони үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые 118 процент дүүргэжэ, тэрэнэй ашаг шэмые нилээдгүй дээшэлүүлээ. Жэшээлхэдэ, нэгэ хонинһоо 1,8 килограмм нооһо хайшалха түсэбтэй байһан аад, хонин бүриһөө дунда зэргээр 2—3 килограмм нооһо абаһан байна. Мүн брынзэ тушааха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн байгаа.

Түл абалгын эхилхэтэй хамта фермын хонишод үдэр һунигүй ээлжээгээр дежурилжа, һүрэгүүдээ эрьен тойрон ябадаг байна. Энэ бүхы эмхитэй ажалые имагтал онсо мэргэжэлтэй хүтэлбэрилэгшэ Дамба Лодомпилов бэелүүлжэ шадаа.

Нүхэр Лодомпиловай хүтэлбэридэг түрүү фермын хонишод 1946 ондо үлэмжэ ехэ амжалтануудые түйлажа, һүрэгүүдээ бүри олошоруулан, тэдэнэй ашаг шэмые дээшэлүүлхэ уялга абажа, Майн урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ оролсоод, тэрэнээ болотоор дүүргэжэ байһаниинь хэрэг дээрэһээ элеэр харагдана.

Шадамар бэрхэ хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Лодомпиловай фермын хонишодой түйлаһан амжалтанууд малажалаар республика соо дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ Кяхтын аймагай илажа, энэ оной нэгэдэхи кварталай дүнгүүдээр БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй дамжуулгын Улаан туг абаха ябадалда горьтойхон үүргэ дүүргэлсэһэн байна.

Б. ЦЫРЕНОВА.

СОЮЗ СООГОО СУУРХАҺАН МТС

...энэ үйлэдбэриин түсэбые һайн ...аар үлүүлэн дүүргэжэ, СССР-...эрдэлэнгэй Министерствын дам... Улаан туг ба мүнгэн шагнал... ...һан, республика соогоо МТС-үүдэй нэгэн болоһон ...МТС-эй коллектив дайн сэрэгэй ...н түрүүшын хабарай тарилгада ...р ороһон байна.

...МТС-эй 39 тракторнууд Оронгын, ...ба Гильбэрын сомонуудай кол... ...поли дээгүүр үдэр һуни мэдэн... ...хунхинан ажаллажа, дүрбэдэхи ...табанжэлэй түрүүшын жэлэй ...ин ургасые түйлаха һуури тод... ...на.

...ороноо хамгаалтын агууехэ дай... ...үүтэ энэ МТС-эй тракторист... ...комбайнернууд ба бусад өөһэдын... ...бүхы хүсэ шадалые илалта ...хэрэгтэ үгэһэн байгаа.

...арюун пангин Эхэ ороной ком... ...эшэ замые заабан агууехэ ...алтан үгэ ба СССР-эй Вер... ...эй сесси дээрэ баталагдаһан ...түсэб тухай хуулиар урма...шаһан эдэхи тракторнстнууд хабарай тарилгын түрүүшын үдэрһөө эхилжэ ажалай баатаршалгануудые харуулна.

Жэшээлхэдэ, суута Б. Дымбрыловой тракторна бригадын тракторнстнууд нүхэд П. Л. Бадмаев, Л. Л. Улзутуев, А. Цыбикжапов гэгшэд халаанайнгаа нормые 125—150 процент эрхим шанартайгаар дүүргэнэ. Тэрэшэлэн трактористнууд нүхэд Г. Нимаева, Н. Тугутова, П. Цырендоржиев болон бусад газар элдүүрилгын түрүүшын үдэрһөө эхилжэ ажалай үнэр бүтээсэнүүдые харуулна.

Нүхэр Анжуевай тракторна бригадын трактористнууд Б. Дымбрылов, Дынхобоев гэгшэд халаан соогоо 3,8 гектар газар хахалха байһанаа үдэр бүхэндэ 5 гектар газар эрхим шанартайгаар хахалжа, ажалшан арадай агууехэ һайндэр майн нэгэнине угтаба.

Дүрбэдэхи сталинска табанжэлэй түрүүшын жэлэй тарилга дээрэ ажалай үнэр бүтээлээр толотоһон стахановецуудта алдар соло!

Г. НИМБУЕВ.

АРАД ЗОНОЙ АЖАБАЙДАЛАЙ АША ТУҺАДА

...ороноо хамгаалтын Агууехэ дай... ...гаи хатуу жэлнүүдтэ Гүрэнэй ...худэлмэришэд, инженерно-техни... ...худэлмэрилэгшэд Гүрэнэй Оборонын ...бүхы даалгабаринуудые эсэхэ ...хэлэнгүйгөөр дүүргэжэ Бүхэсо... ...алистическэ мүрысөөндэ пэгэн... ...түрүүлжэ гараһан байха юм.

...Верховно Соведэй депутат ...Сергей Иванович Прокопьев ди... ...заводойхид Эхэ ороноо энхэ ...сагай продукци гаргажа эхилһээр ...болоһо байна.

...энэ завод дээрэ яларма сагаан ...трюльнууд, таз, ведронууд, шэр... ...шкаф, буфетууд, хамта 60 ...эй эд бараан элбэг дэлбэгээр ...шанартайгаар хэгдэжэ байдаг. ...заводой коллектив гаргаһан эд ...бараа шанар һайжаруулха тушаа ...бэлэа табидаг юм. Нютагай ажа... ...ин бүтээжэ гаргадаг эд бараа... ...дээрэ гүрэнэй заводой ...үндэр сэгнэлтэ абаһан байна. ...материальна ажабайдалда эгээл ...эд бараанай зүйлнүүдые энэ ...ехээр гаргажа байһан ябадал пимэ дүн дээрэһээ харагдана. Байгша оной түрүүшын квартал сооаяар 4983 таз, 32.471 табаг, 6693 халбага ба 400 буфет ба бусад шухала юумэнүүдые арад зондо бүтээжэ үгэһэн байна. Мүн үхибүүдэй элдэб янзын наадан хайнуудые ба хүжэмэй инструментнүүдые бүтээжэ эхилбэ.

Энэ бүхы зүйлнүүдые арад зондоо һайнаар ба һайханаар хэжэ үгэхын тула илангаяа эрхим стахановецууд нүхэд А. Осадчих, А. Смоленцев, В. Козлов гэгшэд өөрынгөө хүсэ шадал ба шадабари дуршэлые дууһынь үгэжэ байна.

Гүрэнэй заводой эмхитэй коллектив үгтэн ...лэй эдэ бүхы зүйлнүүдые бүтээн гаргажа байхатаа гол үйлэдбэриеэ баһал һайнаар ябуулжа байна. Түрүүшын кварталай түсэб 112 процент дүүргэһэн ябадал энэнэй гэршэ болоно.

Сталинска шэнэ табанжэлэй түсэбөөр зэбсэглэгдэһэн түс заводарад зоной хэрэглэхэ эд бараанай шанарые эрид һайжаруулжа, ассортиментын тоое саашадаа улам олошоруулжа байхыень хүсэе.

Б. ДАНСОРУНОВ.

СЭСЭГЛЭН БАЙГАА МАНАЙ РЕСПУБЛИКА

Хоца НАМСАРАЕВ,
СССР-эй Верховно Соведэй депутат

Манай Бурят-Монгол республика үргэн уужам тала дайдаар ба сэнхир һайхан гол нуурнуудаар элбэг. Республикын баруун хилэ Енисэй мүрэнһөө эхилээд Яблонай үндэр шэлэ хүртэр оршоно. Лена мүрэнэй аса болохо Якудай Киренга үһаар хойноо хизаарлаад, Саянай суута үндэр уулаар урда таладаа дууһана. Энэ баялиг үргэн газар дайда урда сагта шэнжэгдэжэ шудалагдаагүй байхаһаа гадна, хүсэдөөр хэмжэгдээшьегүй байһаниинь мэдээжэ. Нютагуудай дунда һайн харгы замгүй, гол горхонууд хүүргэ дүгыгүй байһан байна. Бурят-Монголой ба бэшэ арадуудай үльгэр түүжэ, домог дуунуудта үни холоһоо дурдагдаһан, ородой ба Европын эрдэмтэдэй ухаа сэльхэл үүган сагһаа дуудан байһан Байгал далай манай республикын газар дээрэ оршоно. Байгал шадарай үзэсхэлэн тунгалаг байгаалиие манай зураашад һаруул гоё картинануудтаа улам бүри шэнэ һайханаар гаргана. Хүгжэмөөр долгилһон шүлэгүүдтээ манай дууша поэдүүд Байгал далайгаа магтан түүрэнэ.

Алирһа жэмэс, амтата мойһоор элбэг, загаһата голоор, һамарта хушаар баян энэ уужам һайхан орон нютагуудаар урда сагта ямаршье ажаүйлэдбэриин амиды амисхал үзэгдэдэггүй байһаниинь мэдээжэ. Революциин урдахи манай бурят-монгол арадай байдал ямар байгааб? Ямар нэгэ хорёод гаран жэлэй саадахи арадай байдалые мүнөө һургуулида һуража байһан багашуул гансахан ном дэбтэрһээ мэдэхэ байна.

Баян ноёдой һүрэг олон мал адуулжа, бүхы наһаа үнгэргэдэг малшадай дуутууд соо тэрэ үеын арадай байдал гайхамшаг гэрэл дээрэ тудаһаниинь һаруул... «Баянда бэрлаг, ноёндо нохой ябанаб»—гэһэн уйдхарта үгэ тэрэ үеын малша богоолой үдэр үдэртэ дабтан хэлэжэ гомдон ябадаг үгэнь байгаа бэшэ аал? Арад зоной аман домог, оньһон үгэнүүд соо арадай байдал али бүхы талаһаа ...харагдан байдаг. «Гэр гэхэ нохойгүй, газар гэшхэхэ малгүйб»—гэһэн үни урдын оньһон үгэ тиихэ сагта хэн нэгэнэй аманһаа ...боложо гараһан үгэ бэшэ юм. «Поёноор үһеетэй нюргагүй, нохойгоор үһеетэй хормойгүй» гэһэн хуушанай үгэшье хүн бүхэндэ эли.

Тэрэ үедэ эхэнэр зоной ажабайдал илангаяа муу байгаа.

Уулын ганса модые
Унагаангүй ябаарай.
Ушарһан ганса нүхэрөө
Урмашуулжа ябаарай—пимэ дуугаар халам харида морлохо басагадаа үдэшэдэг байһан юм. Тэрэ эхэчар бүхы наһандаа эрэ нүхэрөө «урмашуулха» гансал тиимэ захяа шахаа, зам харгытай байгаа. Пимэ дуугаар үдэшүүлэн мордожо ерэһэн тэрэ бэри хараалтаа ярашаг халам эхэ эсэгын, хатуу зэмэрхүү эрынгээ урда нюргаа нугыжа үгэ дуугүй, нааза зугаагүй ябадагынь элитэ бэлэй.

«Үһэниинь уташье һаа, ухааниинь богони» гэжэ урда сагта лама ноёдто хэлэгдэдэг байһан бурят эхэнэрнүүд мүнөө арад зоной ажахын ямаршье харюусалгата һалбари дээрэ хүдэлмэрилнэ. Тэдэчэр мүнөө тракторитнар, комбайнернууд, колхозой түрүүлэгшэнэр, летчигууд, багшанар, врачнууд, һургуулиин директорнууд болопхой. Манай республикаһаа гурбан эхэнэрнүүд СССР-эй Верховно Советэ депутадаар һунгагдаа. Тэдэнэр халаа советскэ арадай һунгаһан эрхим хүнүүдээр зэргэ гүрэнэй ехэ асуудалнуудые зүбшэн шиидхэлсэжэ бусаһан байна. Урда сагта эсэгын горэй гуламтын баруугаар гараха эрхэгүй байһан эхэнэрнүүд, мүнөө нангин баян Байгал нуурые нэра зүб саһаар тойрожо, хэлэшэгүй холын аянда зорин Москва город ошоһон байна.

Манай арад зон анха урданпаа хүгжэм дуу, үльгэр шүлэгтэ дуратай, уран нарин оёдол һиилүүртэ мэргэжэлтэй байгаа. Гэбэшье, тэдэнэрэй оюун бэлигээ дээшэлүүлхэ ямаршье арга боломжо, үндэһэнэй һургуули һуралсал, ном хэблэл байгаагүй. Хэдэн мянган оньһон үгэ дуунуудые ба хэдэн зуун үльгэр домог, онтохо бии болгохоһоо гадна, Китадта ба Монголдо хэлсэгдэдэгһээ удха найруулгааа түсгаар ондоо «Абай Гэсэрэй түүжые» бурят арад зохёон байгуулаа.

Зуун арбан табан жэлэй саана Сэлэнгын угытэй бурят хасагай бүлэ соо арбаад наһатай арюун сэлмэгхэн нэгэ хүбүүн наадан ябаһан юм. Ямар нэгэ гушаад жэл болоод байхада энэ ябааша хүбүүн бурядай түрүүшын эрдэмтэ Доржи Банзаров түрэл арадайгаа нэрые суурхуулан байха гэжэ хэн мэдэхэ байгааб? 1884 ондо үлгытэй нялха хэбтэһэн Цыремпил Ранжуровые түрэл арадайнгаа түүхэтэ эрхын түлөө баатарай нугаршагүй зоригоор тэмсэжэ, өөрынгөө үнэтэ һайхан ами наһые арад зондоо зорюулхэ юм гэжэ мэдэхэ нэгэн мүн лэ байгаагүй. Алдарта Ленин, Сталин ба большевигүүдэй партиин үнэн үгэдэ этигэжэ, ахадүү арадуудтаа хамта эрхэ сүлөөгэй түлөө хүрэн һалмэ далайжа, хурдан мориндо мордоошод нилээд олон байгаал.

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциар эрхэ сүлөөгөө оложо түбхинэһэн манай арадай ажабайдал сталинска түрүүшын табанжэлнүүд соо танигдашагүй хубилаа. Республикын колхозууд болбосон баян байдалтай болохо, али бүхы ажал хүдэлмэреэ оньһо шэлитэ машинаар хэдэг болоо. Манай арад өөрынгөө дундаһаа инженер ба техникүүдые, эрдэм наукын хүдэлмэрилэгшэдые, артистнарые, уранзохёолшодые болон композиторнуудые дэбжүүлээ.

1936 ондо бурят арадай хүдөө ажалай эрхимүүд Москва ошожо парти болон правительствын хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзаа. 1940 ондо бурят-монголой искусствын декада Москва городто болоо. Манай арадай эхин түрүүшын оперые агууехэ Сталинда болон гүрэнэй ба партиин инаг вождьнорой һайхашаан хараһые дуулаашад али зэргэ омгорхол баяртай тэрэ үедэ ябааб.

Түрүүшын табанжэлнүүд соо манай республика нилээд ехэнүүд гүрэнэй шанартай завод комбинадуудтай, үйлэдбэриин газарнуудтай болоһон байгаа.

Нигэжэ урган хүгжэжэ байтар урьагта хорото дайсан 1941 ондо добтолон орожо, амгалан байдалыемнай эбдэһэн юм.

Хори Түгнын малшад, Байгал Яруунын загаһашад, Тарбагатай Бичурын комбайнернууд болон Сэлэнгэ Иволгын дархашууд Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда түрэһэн нютаг, түрэл гэртэхиидээ орхин мордобо. Баатарлиг зоригоор дайсадтай тэмсэһэн бурят боецуудэй дундаһаа алдарта снайпернууд Цырендаши Доржиев, Жамбал Тулаев, алдаршаһан полковник Владимир Борсоев гэгшэд илгаран гараа. Манай арадай эрхим хүбүүн Советскэ Союзай Герой СССР-эй Верховно Соведэй депутат генерал-майор И. В. Балдыновай ударидаһан дивизи агууехэ Сталинай баясхалангые хэдэн удаа хүлеэһэн байна.

Мүнөө манай республикын арад зон бүхы советскэ арад шэнги мүн лэ амгалан байгуулалтын үдэрнүүдтэ шэлжэн оробо. Агууехэ Сталинай хараалан табиһан дүрбэдэхи табанжэлэй түсэб табигдаад байна. Арадай ажахые һэргээн бодхооохо ба бэхижүүлхэ энэ шухала ехэ хэрэгые советскэ арад дүүргэжэ дүүрэн шадаха ба дүүргэхэ уялгатайшье гээшэ.

Республикадамнай мүнөө байһан ажахын, үйлэдбэри предприятинууд ерьхэ табанжэл соо улам бүри олон болоно. Манай республикын адуу мал сэрэгэй урдахи үеынхиһөө 30—35 процентээр олошорно. Хүдөө ажалые электрификацилха хэрэгые хүгжүүлэн табанжэлэй түсэбэй дүүрэхэ багта бүхы МТС-үүд ба колхозууд электричествотэй болоод байха зэргэтэй.

Мүн мүнөө Улан-Үдэдэ байгаа паровозо-бүтээлгын завод табанжэлэй һүүлдэ түйлай ехэ хүсэтэ транспортна локомотивуудые бүтээн гаргадаг болоно. Галуута-нуурай шулуу нүүрһэнэй бассейн 1945 ондо 150 мянган тонно хүртэр шулуу нүүрһэ малтаһан байгаа һаа, табанжэлэй һүүлдэ 1 миллион тонно хүртэр шулуу нүүрһэ үгэхэ болоно. Мүн арад зоной гэр байранууд олоор баригдаха юм. Улан-Үдэдэ 26—26 квартиратай 11 шулуун гэрнүүд, 8—8 квартиратай 30 гэр ба городой захаар багахан гэрнүүд олоор баригдана. Городые уһанай үерһөө хамгаалхаһаа гадуур, Үдэ—Сэлэнгын эрье шадарые үзэмжэтэй һайхан болгохо даамба 1947 ондо дүүрэхэ байна. Гүрэнэй оперын шэнэ театрын барилга 1948 ондо дүүргэгдэжэ, циркын шэнэ ехэ гэр, тон ехэ гоё һайхан кинотеатр, автоматическа телефоной станци, захиргаанай ба культурна газарнуудай хэдэн олон шэнэ байшангууд, ехэ хүсэтэй электростанци гэхэ мэтэ баригдана.

Мүн аймагуудай центрнүүдээр кинотеатрнууд, больница амбулаторнууд, колхозуудые городтой ба аймагуудай центрнүүдтэй холбоһон заһамал һайн шоссе харгынууд хэгдэнэ. Арадай эдеэ хоол, эд хэрэгсэл айхабтар ехээр хэгдэн гаража байха гэбэл, Улан-Үдэдэ жэл соо 1 мянган тонно кондитерскэ эдлэл гаргаха фабрика баригдаха юм. Гадна ондоо эдеэ-хоолой 8 томо предприятинууд бии болгогдоно.

Билэнэй урда табигдаһан энэ ехэ зорилгые дүүргэхын түлөө республикын хүн бүхэн өөһэдынгөө ажалда үнэн сэхээр хүдэлхэ шухала. Ушар юуб гэбэл «багаһаа ехэ түрэнэ» гэжэ үгэ бии юм. Хэрбээ колхозой ямар нэгэ звеногой үдэрэйнгөө нормые дүүргэдэггүй байгаа һаа, бригадын ажалай нормо дүүрэхагүй юм. Ажалайнгаа түсэбые дүүргээгүй бригада колхозоо гэдэргэ татаха байна. Малдаа болон таряа талханай, үбһэ тэжээлэй талаар гээгдэһэн колхоз бүхы аймагтаа түбэг ушаруулна. Хэрбээ аймагуудай гээгдэлтэй ябадаг байбал республикын түсэб саг болзортоо дүүрэжэ шадахагүй юм. Тиимэ дээрэһээ энэ табанжэлэй түсэбые хүсэд дүүргэхын түлөө колхозой бишыхан звеноһоо эхилээд, гүрэнэй ехэ завод хүртэрээ һарынгаа, кварталайнгаа болон жэлэйнгээ түсэбтэ хүдэлмэрине хүсэд дүүргэжэ байха хэрэгтэй.

Советскэ Эсэгэ оронойгоо арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ энэ табанжэл айхабтар ехэ политическэ удхашанартай. Энэ табанжэлэй эсэстэ манай советскэ Эхэ орон улам бүри баяжан түбхинэхэ ба оронноймнай оборонно хүсэ шадал бэхижэн мандаха байна.

Улам һайнаар һурахаб

Мүнөө манай арад зоной урда айхабтар ехэ удхашанартай түсэб табигдаад байна. Пимэһээ эрдэм ухаа шудалха ябадал бүришье удхашанартай ба харюусалгатай хэрэг болоно. Советскэ студенчество халаа энээнние ойлгожо, багша Сталинай заабари ба анхарал доро, эрдэм ухаанай хүшэр хүндэ харгыгаар ухаа эрдэмээ бэхижүүлхэ хэрэгтэ эдибхитэй дабхихань.

Би Бурят-Монголой пединститудта гурбадахи жэлээ отличнаар һуража байнаб. Болохобо байһан зунай шалгалтада үнинэй бэлдэжэ, ахилахнхэй ба шалгалтадаа урда урдынхиһаа һайнаар үгэхэ зорилготойб.

Б. СОДНОМОВ, пединститудай студент, Сталинай нэрэмжэтэ стипенди абагша.

Колхознигуудай эдибхи зориг

Мүнөө жэлдэ манай колхоз хамта 2 242 гектар, тэрэнэй тоодо 1.400 га орооһото культуранудай эртын таригаа хаха байна. Энээнние саг сооль, эрхим шанартайгаар үнгэргэхын түлөө колхознигууд угаа ехэ эдибхитэйгээр тэмсэжэ ороо. Поли дээгүүр хүдэлмэрилжэ байһан 82 плугшад, хэдэн олон борнойшод, 7 сеялкашад, 6 трактористнууд үйлэдбэриин бүтээсые үдэр ерэхэ бүри дээшэлүүлнэ.

1 000 һайса гаран гектар хахалаад, мянга шахуу га борнойлоод, 600 шахуу гектарта тарилга хээд 550 га газар уһалаад байнабди. Һаяар полевой бүхы хүдэлмэреэ дүүргэхэмнай.

Сталинска табанжэлэй түрүүшын хабарай тарилгые амжалтатайгаар үнгэргэжэ, 1946 ондо үнэр баян ургаса хуряахабди гэжэ Майн нэгэнэй агууехэ һайндэрөөр дашарамдуулан колхознигуудайнгаа зүгһөө тангариг үгэнэб.

А. БРОДНИКОВ, Мухаршэбэрэй аймагай «Красный заган» колхозой түрүүлэгшэ.

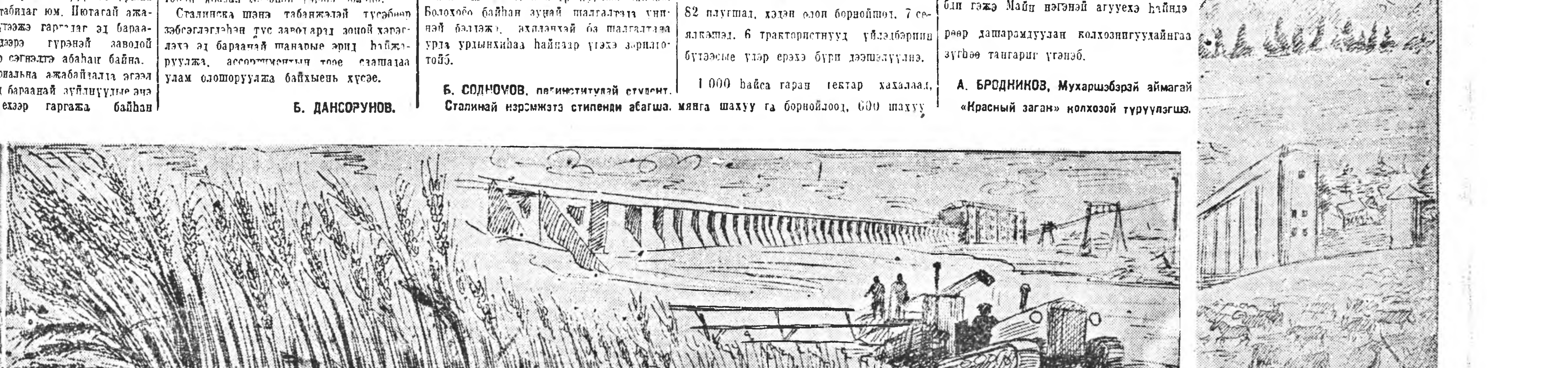

«Электроприбор» гэжэ ленинградска заводой эрхим слесарь В. В. Соловьев «лилипут» гэжэ репродукторые суглуулжа байна.

ТАСС-эй фото.

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ ҺОНИНУУД

ШЭНЭ ТАБАНЖЭЛЭЙ БАРИЛГАНУУД ДЭЭРЭ

АЛМА-АТА. (ТАСС). Усть-Каменогорскдо дүтэ, Алтайска хадануудай хормойдо, Иртышскэ гидроэлектростанци баригдажа байна. Иртышын эрье дээрэ хүдэлмэришэдэй поселок бии болоо. Туһалбариин цехүүд ба мастерскойнууд байгуулагданхай. Мүрэнэй Омско түмэр харгытай нэгэдхэһэн түмэр замаар барилгын талмай тээшэ материалнууд ба тухсэрэлгэнүүдтэй составууд таһаралтагүй ерэнэ.

Барилгашад мүрэнэй зарим хубине хаагаад, плотинануудые барижа захалаа.

* * *

ГОРЬКИЙ. (ТАСС). Эндэ подшипнигуудые заһабарилха ба һэргээн бодхоохо завод байгуулагдажа байна. Молотовой нэрэмжэтэ автозаводой туһаламжатайгаар шэнэ предприятиин цехүүд тусхай тухсэрэлгэнүүдээр хангагдана.

Энэ завод 1946 оной июлиин 1-һээ ашаглалгада орохо байна.

* * *

МИНСК. (ТАСС). Энэ жэлэй эсэс хүрэтэр Минскэ № 2 ГЭС-эй хүсэниинь хоёр дахин ехэ болохо байна, тэндэ хоёрдохи турбогенератор тодхогдохо юм. Минскдэ баригдажа байһан тракторна ба автомобильна заводууд шэнэ ТЭЦ-һээ энерги абаха байна.

Оршондохи Сталинай нэрэмжэтэ Белгрэс хүсэд һэргээн бодхоогдожо байна. Мүнөө Витебскэ, Орша, Шклов, Могилев болон дүтын колхозно деревнинүүд ба тосхонуудта энерги үгэхэ лининүүд табигдажа хүүрэжэ байна.

Белоруссиин баруун областьнуудаар ехэхэн энергобарилгын проект хэгдэнхэй.

* * *

МОЛОДЕЧНО. (ТАСС). Поставска районой Лынтупы гэжэ нютагта Белоруссида эгээн томо болохо картонно-саарһанай комбинадай барилга захалаа. Энэ хадаа шэнэ табанжэлдэ хараалагдаһан байна. Түс комбинат суудхэ соо 100 тонно саарһа үгэхэ юм. Энэ предприятиин түрүүшын ээлжээн 1947 ондо ашаглалгада орохо байна.

Латвиин хүдэлмэришэдэй залуу кадрнууд

РИГА. (ТАСС). Латвида ФЗО-гэй һургуулинуудта абалга боложо байна. Слесарь, электрик, токарь, бүд нэхэгшэ, хэлхеэ холбоошод болохын ба морягуудай мэргэжэл шудалхын зорилгоор городууд ба тосхонуудһаа залуушуул угаа ехэ дуратайгаар ерэнэ. Рижскэ һургуулинуудта хоёр мянга гаран мэдүүлгэнүүд оронхой.

1946 ондо республикын ажалай резервнүүдэй системэ 10 мянга хүртэр мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдые бэлэдхэжэ гаргаха байна.

Табанжэлэй турша соо бүхы дээрэ ФЗО-гэй һургуулинууд ба ремесленнэ үгэлишинуудта 50 мянга гаран хүнүүд һуража гараха байна.

Молдавидахи барилгын материалнуудай заводууд

КИШИНЕВ. (ТАСС). Молдавида гитлеровецүүдэй һандаргаһан предприятинууд ба гэр байрануудые һэргээн бодхоохо болон шэнэ барилгануудые хэхэ ябадал угаа ехэ барилгын материалнуудые үйлэдбэрилхые эринэ.

—Энэ зорилгые түргэнөөр шиидхэхын түлөө мүнөө жэлдэ хэдэн предприятинууд хүдэлмэрилжэ захалха байна. Май соо Кишиневско цементнэ завод ашаглалгада үгтэхэ байна. Мүнөө жэлдэ гипсовэ завод хүдэлмэрилжэ захалха,—гэжэ барилгын материалнуудай главна управлениин начальник нүхэр Бакланов мэдээсэбэ.

Шэнэ табанжэл соо Рыбницкэ цементнэ завод, Кишиневтохи гипсовэ завод, кирпичэ хэхэ комбинат, черепицын, гончарна зүйлнүүдэй комбинат, санитарна фаянсын завод баригдаха байна.

ЛИТЕРАТУРНА БУЛАН

Доржи ГОМБОЕВ.

Сержант Дарима

Энхэрһэн эхэ эсэгэдээ
Элдин халуун нютагтаа,
Сэрэгэй албанһаа табигдажа
Сержант Дарима бусаба ха.

Хажуудаа зүүжэ ябааша
Хара санитарна сумкаяа,
Ханагтай зохидоор мулталжа
Ханадаа хадагалан үлгэбэ ха.

Орон нютагтаа бусаһан
Омог залуухан Дарима,
Торгон дурдан хубсаһаяа
Толо тататар үмдэбэ.

Үдэшын зугаа нааданда
Үетэн нүхэдөөрөө ошохадоо,
Ханхинама дуугаа зэдэлүүлэн
Хатар наадаяа зохёоно.

Сэбэр дорюун шарайтай
Сержант Даримын үбсүүндэ,
Арюун гоё медальнуудай
Алаг лентэнүүд гоехон даа.

Хаба зориг хүсөөрөө
Хари холуур суурханхай,
Хани эжэл нүхэдөөрөө
Хатаран наадахада һайхан даа.

Хүдөө нютагтаа амаржа
Хүүгэн дураяа сэнгүүлээд,
Аха дүүнэр нүхэдөөрөө
Ажалдаа гарахада аятай даа.

Хүхын донгодоходо, ногооной гарахада...

Хоёр нюдыем
Ходо буляан татадаг,
Хонгёо дуутай
Хонишо ямар басаган бэ?
Улаан зүрхыем
Улам шангаар эрьюулдэг,
Урихан зантай
Ударник ямар басаган бэ?

* * *

Сэнхирхэн пулаадыш
Сэлэнгын эрьеһээ танинхайб,
Сэдьхэл зангайшни
Сэбэр һайхандань найдан-
хайб?
Ногоохон малгайеш
Ноёхоной дабаанда харан-
хайб?
Налгайхан зангайшни
Налархай илдамыень мэдэн-
хэйб.

* * *

Ноябриин долооноор
Баруун гарыеш барихадаа,
«Намайе юундэ. . .
Хожом. . . .» гэжэ хэлээ һэн-
ши.
Хүдөөдэ хожомынь
Нуурай эрьедэ уулзахадаа,
«Хүхын донгодоходо. . .
Ногооной гарахада» гээ һэн-
ши. . . .

Цэдэн ДАМБИЕВ,
Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадалсагша

П. П. 22689

Шираб БАДМАЕВ.

КОЛХОЗОЙ ХАБАР

Ираа улаа
Шанга болон шарана.
Сэһа үһан
Сагтаа түрэн хайлана.
Хүбшэ тайга
Хүхэ ногоогоор хубсална.
Үргэн тала
Үйгын сэсэг хэдэрнэ.

* * *

Хабарай дулаан
Хамагай зүрхэ баясуулна.
Хүхы шубууд
Хүошын дулиарса донгодоно.
Эндэ тэндэшье
Элдаб шубууд хүгжэмдэжэ,
Хонгёо урнаар
Колхозой хабарые дуулана.

* * *

Талын зэдэлгэр
Трактор машина шэнхинэнэ,
Эрхим газараа
Эсхэн хахалан хүнхинэнэ.
Ханигай колхозниг уд
Хабарайнгаа тарилгые эхи-
лэнхэй,
Танил дуугаа
Тракторай аялгатай нийлүүл-
нэ.

* * *

Атаа тарган
Адуу малнууд субажа,
Арэ аб.рэл
Амгаа ногоондо бэлшэнэ.
Адуушаа малшаа
Аянга шангаар дуулалдажа.
Инаг хани
Эхэ ороноо магтанал.

П. П. 45566 — Ц.

Ц. ЧИМИТОВ.

Алтан хараасагай

Аяар холоһоо
Минии нютагта,
Алтан хараасагай,
Ниидэн ерэбэш.
Ямар баяр
Асаран ерэбэш?
Ямар дуугаа
Дуулан ерэбэш?
Холын нютагта
Ниидэн ябахадаа,
Хонгор дайдыем
Һанадаг байгааш.
Зүлгэ ногоон
Сэсэгтэ талыем,
Зүүдэн соогоо
Харадаг байгааш.
Уулые дабаһан
Ульгам хараасагай,
Уургай байраяа
Шэнэлэн заһыш.
Уһан нуураа
Сэнхир хашарһые,
Уран даляараа
Дайран гарыш.

Аяар холоһоо
Минии нютагта,
Алтан хараасагай,
Ниидэн ерэбэш.

Ямар баяр
Асаран ерэбэш?
Ямар дуугаа
Дуулан ерэбэш?

Ж. БАЛДАНЖАБОН.

Долгин дээхэнүүр

Эрдэни номин Байгалайнгаа
Эрьеэр дабхин хатарнаб.
Илалта дүүрэн баярайнгаа
Эгэшэг дууе дууланам.
Долгин дээгүүр дуунууднай
Доһолон байнал, дуулаеыл!
Байгалай үндэр долгинууд,
Баярай дуугаар бирланал.
Агуу илалтата арад зон,
Ажалай габьяада жарганал.
Долгин дээгүүр дуунууднай
Доһолон байнал, дуулаеыл!
Арадай баатар зүрхэн соо
Агуу Сталинмнай мүнхэжөөл.
Инаг оронойм городууд соо
Илаһан Москва мүнгэтөөл
Долгин дээгүүр дуунууднай
Доһолон байнал, дуулаеыл!

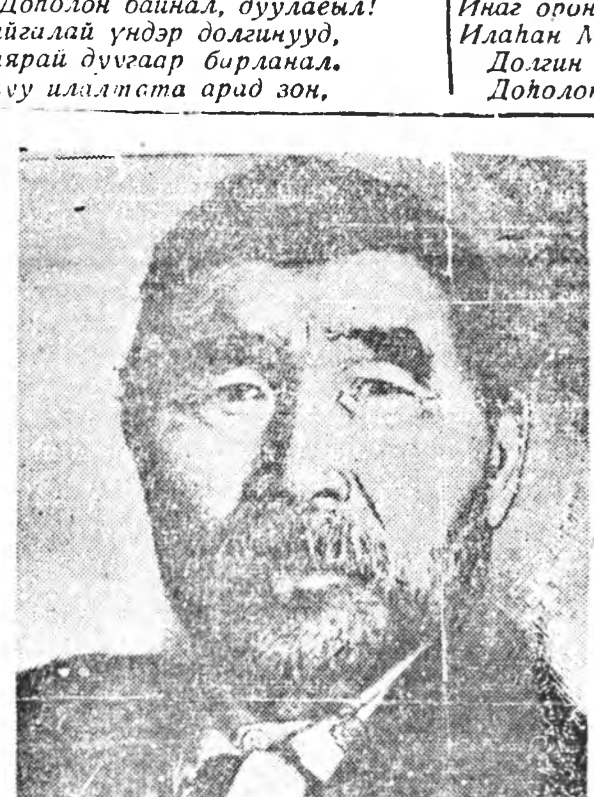

Ульгэршэ Т. Гармаев буряат-монгол арадай хуушанай нилээд олон ульгэрнүүдые мэдэдэг ба тэдэниие уран һайханаар хэлэжэ шададаг байна.

Энэ ульгэршын мэдэхэ „Бухэ хүбүүн", «Хоер хүбүүдэй хошоо хөөрэлдөөн», „Гэнэг Баадии". гэхэ мэтэ бишинхан ульгэрнүүд ба хэдэн хошоо онтохонууд бэшэгдэн абгаад һаядаа хэблэгдэхээр хараалагдажа байһан уран зохеолнуудай сборник соо оруулагдаха байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ульгэршэ Т. Гармаев.

И. КРАСАВЦЕВАЙ фото.

Нугаһан

Шуран шуумар даляараа
Шууяса хүүесэ ниидэнэш.
Сагаан ногоон үдөөрөө
Һайхан һолонго татуулнаш.

Ута хүзүүгээ улыжэ
Урин агаар эсхэнэш,
Хоер даляа һанжуулжа
Холоһоо нуурта хадуурнаш.

Номохон нуур салгидан
Нугаһан айлшанаа угтана,
Дулаахан үдэшэ сууряатан
Дуу шуугыш дамжуулна.

Уһан дээрэ хөөбэлзэн
Угалза татуулан һамарнаш.
Шунган хотирон шомбо зон
Шуран шадамар нааданаш.

Нуурташ ойро окоп соо
Немецые гэтэжэ һууходаа,
Нугаһан шамай хаража
Нютаг ороноо һанадаг һэм.

Цокто НОМТОЕВ,
Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадалсагша.

Д. БОЛДОШКИН.

Хадын булаг

Саһата үндэрэй
Хажуу хормойһоо
Сасаран дуһалан
Эхиеэ абаад,
Хазаарта тэршээ
Хүлэг шэнги,
Хадын булаг
Харьялан бууна.
Бусалан аашалан
Доошоо харайдаг,
Булаг горхоной
Шууяха абяае,
Шэхэндээ шагнан
Золтой һуунаб,
Шэнэһэ хасуури
Шэмэгынь харанаб.
Баатар хүбүүнэй
Алдар солые,
Баталан мүнхэлэн
Магтаха гэһэндэл,
Шуумар дууниинь
Шанга болоно,
Шулуу сохёод
Саашаа ошоно.
Бурьялан байдаг
Булагые магтан,
Бултанай һонирхомоор
Шүлэгөө бэшэһэйб.
Гоожон урдадаг
Горхые дурдажа,
Гоехон аялгатай
Дуугаа дуулана.

Д. ЧИМИТОВ.

Колхознигуудай шэнэ дууһаа

Арамни хойноһоо үндэрхэн аад,
Ардагайм хударга сэнтүүлээ.
Алтанхан орденуудаа яларуулаад
Амарагни ерэжэ сэнгүүлээ.

Боорымни хойноһоо үндэрхэн аад,
Босжотымни хударга сэнтүүлээ.
Баатархан нэрээ суурхуулаад,
Баталшам ерэжэ сэнгүүлээ.

Уламни хойноһоо үндэрхэн аад,
Унаашым хударга сэнтүүлээ.
Орденхон медаляа яларуулаад
Ушарашам ерэжэ сэнгүүлээ.

Хилын саана

Болгарска правительство франкистска Испанитай дипломатическа харилсаа таһалба

СОФИЯ, апрелиин 26. (ТАСС). Үсэгэлдэр Болгарска министрнүүдэй Совет франкистска Испанитай дипломатическа харилсаа таһалха гэһэн шиидхэбэри абаба.

Английска правительствын члэн Мак Будапештдэ болоһон митинг дээрэ үгэ хэлэбэ

БУХАРЕСТ, апрелиин 26. (ТАСС). Үсэгэлдэр, университетскэ талмай дээрэ английска парламентын член лейборист Джон Мак гэгшын хүндэлэлдэ нэгэдэмэл хүдэлмэришэдэй фронтын ЦК-гэй эмхидхэһэн митинг болобо. Георгиу-Деж, Анна Паукер, Теохари Жоржеску. Войтек ба бусад митинг дээрэ байба.

Джон Мак өөрынгөө үгэдэ иигэжэ хэлэбэ: «Румынска арад хадаа демократиин түлөө өөрынгөө тэмсэлэй ба сүлөөлэгшэ—агуу ехэ Советскэ Союзай ашаар эрхэ сүлөөтэй болоо. Тиимэһээ румынска арад СССР-тэй эб найрамдалай харилсаатай байха ёһотой».

Фашизмтай тэмсэхые уряалаад, «демократнуудай нэрээр бэеэ далдалһан олон фашистнууд Румынида бии» гэжэ Мак мэдүүлбэ. «Румыниие экономическа талаар һэргээн бодхоолго хадаа тэрэнэй СССР-эй харилсаатай байһанһаань дулдыдаха гээшэ. СССР хадаа туһалжа шадаха ба туһалжашье байна.

Индийскэ политическэ ажал-ябуулагша Аруна Асаф Али гэгшэ үгэ хэлэбэ

ДЕЛИ, апрелиин 27. (ТАСС). Апрелиин 25-ай «Нейшна Колл» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, конгресс-социалистическэ партиин элитэ лидер Аруна Асаф Али Делидэ болоһон ехэ митинг дээрэ иигэжэ мэдүүлбэ:

«Индиин урда эхэ ороноо сүлөөлхэ тухай хойшолуулагдашагүй проблемэ байна. Тиимэһээ бидэнэр хадаа һүүлшын тэмсэлэй түлөө бүхы манай ресурсые гульдхаха ёһотойбди.

Правительственнэ делегаци ба индийскэ лидернүүдэй хоорондохи хөөрэлдөөнһөө бодото юумэ хүлеэнэгүйб гэжэ мэдүүлээд ба делегациин эльгээхэ ябадалые сагые үнгэргэхын түлөө английска правительствын дурата маневр гээшэ гэжэ нэрлээд, Аруна Асаф Али хадаа арад бол Англиин ээрхэлгые шадаалһаа түрһэнөөр унагаахые хүсэнэ, хэрбээ Инди бүхы засагаа абаагүй һаа эрол дотор хүндэ байдал байгуулагдаха байна гэжэ хэлэбэ.

Индийскэ солдадуудай Индиин политическэ болол зоригто ямараар хандадаг байһаниинь мүнөө һайн мэдэнэ, тэдэнэр хадаа английска правительствые дэмжээгүй гү, али Индиие сүлөөлхын түлөө болохо хүдэлөөниие дарахагүй гэжэ саашадаа Аруна Асаф Али зааба. Үгэеэ дүүргэхэдээ тэрэ иигэжэ хэлэбэ: хөөрэлдэхэ саг үнгэрөө, тэмсэхэ саг ерээ. Эрхэ сүлөөгэй түлөө найдалтайгаар, шиидэнгеэр болон бүхы хүсөөрөө тэмсэхын түлөө бүхы хүсэл зоригоо ба хүсэ шадалаа гульдахые би таанарые уряалнаб».

Будапештдэ фашистнуудые сүүдлэбэ

БУДАПЕШТ, апрелиин 27. (ТАСС). Апрелиин 24-дэ будапештскэ арадай сүүдтэ фашистска террористическэ организациие сүүдлэхэ процесс эхилбэ. Сүүдлүүлэгшэдэй һандали дээрэ 23 гэмтэ ябадал хэгшэд, тэрэ тоодо Билкей-Ани ба Кадар Михаль бии, тэдэнэр нёдондо жэлэй зун Венгриин хүтэлбэрилхы политическэ ажал-ябуулагшад ба Союзна Хиналтын Комиссиин харюусалгата хүдэлмэрилэгшэдые алаха гэһэн зорилготойгоор зэбсэгтэ заговор эмхидхэһэн байгаа.

Гэмналтын актын соносхоһоной һүүлээр сүүдлүүлэгшэдһээ асуулта хэгдэжэ эхилбэ.

Союзна засагаархинай захиралта үгэһэниие Триестын улад зон буруушааба

БЕЛГРАД апрелиин 28. (ТАСС). Сүлөөлэгдэһэн үдэр гээшэ гэжэ апрелиин 25-ай үдэрые һайндэрлэхэ тухай ээмдэлгын сэрэгэй хуули захиргаанай тогтоол гарахадань Триестын ба бүхы хизаарай демократическа үзэлтэй олон зоной угаа ехээр дураа гутаһан тухай Триестһээ Танюк гэдэг корреспондентын эльгээһэн мэдээсэлые белградска радио дамжуулна.

Примориин арадай сүлөөлэлтын хизаарай комитет мүн тэрэшэлэн Триест городой совет болбол Парижда боложо байгаа Гадаада Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй сессидэ бэшэгээр хандаһан байна; тэрээн соогоо мүнөө дурсагдаһан тогтоол хадаа апрелиин 25-да бэшэ, харин үнгэрэгшэ оной майн 1-дэ. 4-дэхи югославска армяар сүлөөлэгдэһэн Триестын арад зониие доромжолно гээшэ гэжэ хэлэгдэнэ.

Союзна сэрэгэй хуули захиргаанай гаргаһан тогтоол хадаа үнэхөөрөө сүлөөлэгдэһэн үдэрые болон бүхы ажалшадай һайндэр болохо майн 1-ниие һайндэрлэхэ болохогүй гэжэ нэгэн доро хориһониинь хадаа дан гайхалтай байна гэжэ «Приморский дневник» гэжэ газетэ бэшэнэ. Энэ гайхамшагта ехэ үдэрые һайндэрлэхэ ябадалые хайшан гээд хорижо шадаха юм гэжэ улад зон гайхана. Триестын демократическа үзэлтэй хүнүүд хадаа энэ тогтоол гээшэ хархис хара үзэлтэй хүнүүдэй хардалга-гүрдэлгэ хэхэ арга олгохо байна гэжэ тоолоно.

Курумканай аймагай Гар... рэ.

И. Крас...

МАНАЙ РЕСПУБЛИ... ҺОНИНУУ...

Уранзурагша Мэрд... творческо түс...

Бурят-Монгол АССР-эй ... ябуулагша нүхэр Мэрды... турша соо Советскэ Союзай ... -майор Н. В. Балдын... «Һолонто», «Байгал шуур... «Саян уулын шууяан», «... колхоз гэхэ мэтын олон ... раха түсэбтэй.

Колхозно радио...

Курумканай аймагай Ба... жэтэ колхоз 50 точкотой ... рижа дүүргэбэ.

Иигэжэ энэ нютагаархи... орон сооxи һонинуудые ... аргатай болобо.

Һохор хүүгэдэй уншa...

Горькиин нэрэмжэтэ У... лиотекэдэ «Советскэ һург... хор үхибүүдэй уншаха жу...

Энэ журнал соо РСФСР-... Министр Балашниковай—... бүүд», Советскэ Союзай ... вай—«Советскэ Союзай ... пионернүүдтэ» гэжэ ба А. ... Трошин гэгшэлэй статьяну... даа. Мүн энэ журнал соо ... дай ба хүтжэмүүдэй нотон...

Улаан Армиһаа таби... туһаламжа

Загирайн аймагай Доодо-... Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз... миһаа бусажа ерэһэн сэрэг... зар Гинчинов, Зандра Со... пырен Аюшеев гэгшэдтэ ... гүүлые барижа үгэбэ. Гад... Гармаев ба Намсараев гэгш... нэжээд үнеэ үгэһэн байх...

Хоёр шэнэ во...

Улан-Удын түмэрзамай ... жирска ажахы энэ жэлдэ ... Джида ба Зауда гэжэ ста... бариха юм.

Харюусалгата редактор Ц. Д. ДАМ...

МҮНӨӨДЭ... хаана ошох...

Бурят-Монголой оро... театра

ПРЕМЬЕРЭ

Белугинай гэр...
А. Н. Островски...
Үдэшын 8 ч. 30 м...

Эдир харагшадай
№ 5 гэр...
Үдэрэй 2 ч. ба үдэ...
Үдэшын 8 ч. 30 м...

КИНО „ПРОГРЕС...
Дүрбэнэй з...

КИНО «ЭРДЭ...
Хабарай ва...
Үдэшын 4, 6, 8, 10 ч...

ГОРСАДТА...
ТАНЦА
Үдэшын 9 ч. ...

АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Уда Үнэн) ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23, АТС—1-80; зам. редактора—7-89; ответ. секретаря—3-23; отделов: партийной жизни и промышленности —7-89. сельского хозяйства—6-03; писем и переводов—6.03 (2 зв.). об'явлений 2-64 (2 зв.).

Н—00400 Типография Государственного газетного издательства при Совете Министров БМАССР.